

Liryka religijna Franciszka Karpińskiego

OŚWIECENIOWE PIEŚNI RELIGIJNE

PIEŚŃ O NARODZENIU PAŃSKIM FRANCISZKA KARPIŃSKIEGO

Kolęda jako gatunek literacki:

- ✘ pieśń ilustrująca w sposób muzyczno-słowny tajemnicę Bożego Narodzenia,
- ✘ zbudowana wokół 3 tematów: Dzieciątko, Maryja i Józef w stajence, pokłon pasterzy, Trzej Królowie,
- ✘ Duży emocjonalizm religijny.
- ✘ Najstarsza polska kolęda: „Zdrow bądź, krolu anjelski” z XV w.
- ✘ Większość polskich kolęd powstała w XVII i XVIII w.
- ✘ W sumie mamy ok. 700 polskich kolęd i pastorałek.

PIEŚŃ O NARODZENIU PAŃSKIM FRANCISZKA KARPIŃSKIEGO

Bóg się rodzi, moc truchleje,
Pan niebiosów obnażony;
Ogień krzepnie, blask ciemnieje,
Ma granice nieskończony.
Wzgardzony okryty chwałą,
Śmiertelny Król nad wiekami;

A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami

Cóż masz, niebo nad ziemiany?
Bóg porzucił szczęście Twoje
Wszedł między lud ukochany,
Dzieląc z nim trudy i znoje;
Nie mało cierpiał, nie mało,
Ześmy byli winni sami,

A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

W nędznej szopie urodzony,
Żłób mu za kolebkę dano?
Cóż jest, czym był otoczony?
Bydło, pasterze i siano.
Ubodzy, was to spotkało
Witać Go przed bogaczami,

A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

Potem i Króle widziani
Cisną się między prostotą,
Niosąc dary Panu w dani:
Mirrę, kadzidło i złoto;
Bóstwo to razem zmieszało
Z wieśniaczymi ofiarami;

A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

Podnieś rękę, Boże Dziecię!
Błogosław Ojczyznę miłą,
W dobrych radach, w dobrym
bycie
Wspieraj jej siłę swą siłą.
Dom nasz i majątność całą,
I wszystkie wioski z miastami!

A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

Odwołania do ewangelicznych wydarzeń:

- ✘ „A Słowo Ciałem się stało” – nawiązanie do początku Ewangelii wg św. Jana
- ✘ Chrystus – Syn Boży urodzony w nędznej szopie – w żłobie.
- ✘ Obecność pasterzy.
- ✘ Pokłon Trzech Króli
- ✘ Nawiązanie do dogmatu wiary chrześcijańskiej o człowieczeństwie i boskości Chrystusa – Syna Bożego.

PIEŚŃ O NARODZENIU PAŃSKIM FRANCISZKA KARPIŃSKIEGO

Bóg się rodzi, moc truchleje,
Pan niebiosów obnażony;
Ogień krzepnie, blask
ciemnieje,
Ma granice nieskończony.
Wzgardzony okryty chwałą,
Śmiertelny Król nad
wiekami;

A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

Cóż masz, niebo nad
ziemią?
Bóg porzucił szczęście Twoje
Wszedł między lud
ukochany,
Dzieląc z nim trudy i znoje;
Nie mało cierpiął, nie mało,
Żeśmy byli winni sami,

A Słowo Ciałem się stało
I mieszkało między nami.

W nędznej szopie urodzony,
Żłób mu za kolebkę dano?
Cóż jest, czym był otoczony?
Bydło, pasterze i siano.
Ubodzy, was to spotkało
Witać Go przed bogaczami,

A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

Potem i Króle widziani
Cisną się między prostotą,
Niosąc dary Panu w dani:
Mirrę, kadzidło i złoto;
Bóstwo to razem mieszało

Z wieśniaczymi ofiarami;

A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

Podnieś rękę, Boże Dziecię!
Błogosław Ojczyznę miłą,
W dobrych radach, w
dobrym bycie
Wspieraj jej siłę swą siłą.
Dom nasz i majątność całą,
I wszystkie wioski z
miastami!

A Słowo Ciałem się stało
i mieszkało między nami.

- ✘ Pieśń składa się z części opisowej – zwrotki 1-4, apostrofy – zwrotka 5 oraz refrenu.
- ✘ Podmiot liryczny prosi Boże Dziecię o błogosławieństwo dla Ojczyzny i wszelkie łaski dla polskich miast i wsi – kolęda ma wymiar patriotyczny (powstała w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja, a muzyka Karola Kurpińskiego ma rytm poloneza), poeta umieszcza Polskę w kręgu wartości chrześcijańskich, Bóg i Ojczyzna to jedno. Połączony zostaje patriotyzm z religijnością.
- ✘ **Oksymorony** i **antytezy** służą ukazaniu cudowności narodzin Chrystusa, który zawiesza wszelkie prawa natury, a zarazem wielkiej miłości Boga do człowieka – Stwórca przychodzi w pokorze, uniża się, żeby pokazać swe poświęcenie i umiłowanie ludzkości.
- ✘ Refren podkreśla wcielenie Boga, który jest wieczny i przyjdzie do człowieka.
- ✘ Ukazanie pasterzy przed królami wskazuje, że Bóg bardziej upodobał sobie to, co w oczach świata liche i mało znaczące – hierarchia społeczna nie ma w Jego oczach znaczenia.

PIEŚŃ PORANNA

- ✘ Podmiot liryczny mówi w imieniu wierzących i wszelkiego stworzenia – ziemi, morza, żywiołów
- ✘ Bóg jest wielki, łaskawy, hojny, obecny w stworzeniu – cały świat to sfera sacrum.
- ✘ Wierni chwają Boga za tak liczne łaski i stworzenie oraz możliwość obudzenia się ze snu, gdyż wielu w nocy umarło.
- ✘ Celem życia człowieka jest nieustanne chwalenie Boga i Jego łaskowości.

PIEŚŃ WIECZORNA

- ✘ Podmiot liryczny prosi o przyjęcie wszystkim ludzkich spraw, które wypełniały cały dzień człowieka.
- ✘ Chce chwalić Boga nawet snem.
- ✘ Bóg jest blisko człowieka, rozumie jego niedołęźność, słabość, niedoskonałość i spieszy z ratunkiem.
- ✘ Prośba o bezpieczną noc i oddalanie wszelkiego zła od człowieka.
- ✘ Bóg – Stróż, ale i Sędzia człowieka.

PIEŚNI NABOŻNE FRANCISZKA KARPIŃSKIEGO